

@Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

@The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 784 din 24 noiembrie 2008

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

**CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA**

**HOTĂRÂREA
din 25 ianuarie 2007**

**în Cauza Sissanis împotriva României
(Cererea nr. 23.468/02)**

În Cauza Sissanis împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: domnii B.M. Zupančič, președinte, C. Bîrsan, V. Zagrebelsky, doamna A. Gyulumyan, domnii E. Myjer, David Thór Björgvinsson, doamna I. Berro-Lefèvre, judecători, și din doamna F. Araci, grefier adjunct de secție, după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 4 ianuarie 2007, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 23.468/02) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean grec, Nikolaos Sissanis (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 4 iunie 2002, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul este reprezentat de domnii Costas Avgeris și Vassilios Chirdaris, avocați în Pireu și Atena. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, doamna Beatrice Ramașcanu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La data de 16 septembrie 2005, Curtea (Secția a treia) a hotărât să comunice cererea Guvernului. Invocând dispozițiile art. 29 § 3 din Convenție, aceasta a hotărât să analizeze în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

4. Guvernul grec nu și-a manifestat intenția de a interveni în cadrul procedurii.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în anul 1952 și locuiește în Roznov (România).

A. Prima măsură preventivă de obligare de a nu părăsi țara în Dosarul penal nr. 42/PMF/1998

6. La data de 10 februarie 1998, a fost începută urmărirea penală împotriva reclamantului pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală, fals și uz de fals. După 10 zile, la data de 20 februarie 1998, poliția a luat față de reclamant măsura preventivă de obligare de a nu părăsi țara. În vederea executării acestei măsuri, poliția a înscris în pașaportul acestuia mențiunea „C“, informându-l pe reclamant despre acest aspect la data de 23 februarie 1998, însă fără a preciza temeiul legal al acestei măsuri.

7. La data de 4 martie 1998, organele de poliție au confiscat mai multe documente contabile ce aparțineau Societății Comerciale Ritz Rom - SRL, al cărei director general era reclamantul. Ulterior, la o dată neprecizată, poliția a confiscat documentele ce aparțineau unei alte societăți a reclamantului.

8. Reclamantul a formulat recurs împotriva acestei măsuri preventive, invocând dispozițiile art. 140¹ din Codul de procedură penală, care prevede posibilitatea de a ataca în justiție ordonanța prin care procurorul dispune o măsură preventivă.

9. Prin încheierea de ședință din data de 6 martie 1998, Tribunalul Județean Constanța a respins recursul, după ce a constatat că procurorul nu dispusese nicio măsură preventivă împotriva reclamantului.

10. Prin intermediul Consulatului Greciei în România, reclamantul a aflat că, la data de 19 martie 1998, parchetul îi interzisese să părăsească țara pentru o perioadă de 30 de zile.

11. La data de 14 august 1998, după expirarea acestei perioade, reclamantul a solicitat radierea mențiunii „C“ din pașaportul său.

12. Prin hotărârea rămasă definitivă din data de 28 august 1998, Judecătoria Constanța a admis cererea reclamantului și a dispus radierea mențiunii.

13. Prin rechizitoriul din data de 29 noiembrie 2003, parchetul a dispus trimiterea în judecată a reclamantului pentru săvârșirea unor infracțiuni vizând nelegalitatea documentelor contabile ale societăților comerciale pe care le administra.

14. Prin sentința din data de 24 iunie 2005, Judecătoria Constanța a pronunțat achitarea reclamantului. Apelul introdus împotriva acestei sentințe de parchet și părțile civile a fost respins la data de 6 noiembrie 2006 de Tribunalul Județean Constanța.

B. A doua măsură preventivă de obligare de a nu părăsi țara în Dosarul penal nr. 51/PMF/1998

15. La data de 31 august 1998, Parchetul a început urmărirea penală împotriva reclamantului într-un alt dosar, pentru săvârșirea infracțiunilor de înșelăciune, fals intelectual și uz de fals, fiind acuzat că ar fi simulat deteriorarea și apoi salvarea unei nave românești în portul Dakar.

16. Prin notificarea din data de 2 septembrie 1998, Poliția Municipiului Constanța a solicitat Biroului pentru Străini, Emigrări și Pașapoarte din municipiul Constanța, din cadrul Ministerului de Interne, înscrierea mențiunii „C“ în pașaportul reclamantului.

17. La data de 20 noiembrie 1998, parchetul a dispus arestarea preventivă a reclamantului pe o perioadă de 30 de zile.

18. Acesta a fost încarcerat într-o celulă a clădirii Poliției Județene Constanța, timp de două luni, împreună cu persoane acuzate de omucidere. A fost deținut într-o cameră mică, lipsită de orice sursă de lumină și de toaletă, prevăzută cu un pat fără așternuturi și infestată de păduchi.

19. Datorită agravării stării sale de sănătate ca urmare a încarcerării în clădirea poliției, reclamantul a fost transferat la Penitenciarul Poarta Albă, pentru a putea beneficia de îngrijiri medicale. Astfel cum recunoaște Guvernul, reclamantul a fost repartizat într-o celulă insalubră de 24 de metri pătrați, infestată de păduchi și fără încălzire, pe care o

împărțea cu circa o sută de deținuți. Conform afirmațiilor reclamantului, la fiecare 4 deținuți era atribuită o singură saltea destrămată și murdară, iar hrana pe care o primea era alterată.

20. Prin rechizitoriul din data de 2 decembrie 1998, parchetul a decis trimiterea reclamantului în judecată.

21. Pe perioada arestării preventive, reclamantul a solicitat în mai multe rânduri (4 martie, 8 iulie, 4 august, 23 septembrie, 7 octombrie 1999 și 21 ianuarie 2000) punerea sa în libertate sub control judiciar. Instanțele au refuzat să-i admită cererile datorită faptului că infracțiunile pentru care era cercetat erau sancționate cu o pedeapsă cu închisoarea în anumite limite, care împiedica aplicarea beneficiului punerii în libertate sub control judiciar. Ultimul recurs intentat de reclamant în acest sens a fost respins la data de 14 februarie 2000 de Curtea de Apel Constanța.

22. Prin sentința din data de 8 iunie 2000, Tribunalul Județean Constanța l-a condamnat pe reclamant la o pedeapsă de 2 ani și 10 luni de închisoare pentru cele 3 infracțiuni din rechizitoriu și a hotărât menținerea arestării preventive.

23. Reclamantul a introdus apel împotriva acestei sentințe, susținându-și nevinovăția, solicitând revocarea măsurii arestării preventive. Acesta a invocat beneficiul art. 140 din Codul de procedură penală, care prevede că instanța trebuie să constate din oficiu încetarea măsurii arestării preventive atunci când durata acestei măsuri a ajuns la jumătate din maximumul pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea de care este acuzată partea interesată.

24. Prin încheierea din data de 19 iulie 2000, Curtea de Apel Constanța a dispus punerea în libertate a reclamantului.

25. Prin decizia din data de 21 decembrie 2000, Curtea de Apel Constanța a anulat sentința atacată și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Județean.

26. Prin sentința din data de 8 martie 2006, Tribunalul Județean Constanța a pronunțat achitarea reclamantului.

27. Curtea nu a fost informată asupra evoluției ulterioare a procedurii.

C. Demersurile efectuate de reclamant în vederea radierii mențiunii „C” din pașaportul său

1. Primele demersuri la Ministerul de Interne

28. La data de 9 noiembrie 2000, reclamantul a solicitat Ministerului de Interne radierea mențiunii „C” din pașaportul său, însă acesta i-a comunicat respingerea cererii la data de 10 noiembrie 2000. Raportându-se la dispozițiile Legii nr. 25/1969 privind regimul străinilor (denumită în continuare *Legea nr. 25/1969*), ministerul și-a motivat refuzul prin faptul că procesul penal în cadrul căruia fusese luată măsura preventivă nu se încheiase.

2. Prima procedură derulată în fața instanțelor penale

29. La data de 13 septembrie 2000, reclamantul a solicitat Tribunalului Județean Constanța să dispună radierea mențiunii „C” din pașaportul său. Tribunalul și-a declinat competența în favoarea Curții de Apel Constanța, care trebuia să statueze asupra apelului introdus împotriva sentinței Tribunalului Județean din data de 8 iunie 2000 (paragraful 23 de mai sus).

30. Prin decizia din data de 21 decembrie 2000, Curtea de Apel Constanța a anulat sentința menționată mai sus, însă nu sa pronunțat asupra cererii reclamantului referitoare la radierea mențiunii „C” din pașaportul său.

31. În fața Tribunalului Județean Constanța reclamantul și-a reiterat cererea referitoare la anularea mențiunii „C”. Invocând dispozițiile art. 29 din *Legea nr. 123/2001* privind regimul străinilor în România (denumită în continuare *Legea nr. 123/2001*), care abrogase vechea *Lege nr. 25/1969*, acesta a arătat că orice măsură preventivă de obligare de a nu părăsi țara trebuia pronunțată de un magistrat, în timp ce mențiunea din pașaportul său fusese înscrisă din ordinul organelor de poliție.

32. Prin hotărârea din data de 13 decembrie 2001, Tribunalul Județean Constanța a respins cererea reclamantului. Instanța a arătat că reclamantul nu dovedise faptul că urmărirea penală desfășurată împotriva sa luase sfârșit sau că fusese achitat, conform dispozițiilor art. 30 alin. b) din Legea nr. 123/2001 din 2 aprilie 2001 (paragraful 51 de mai jos). Curtea nu a fost informată dacă reclamantul a introdus recurs împotriva acestei hotărâri.

3. Noi demersuri la Ministerul de Interne

33. În anul 2002, la o dată neprecizată, reclamantul a solicitat din nou Ministerului de Interne radierea mențiunii „C” din pașaportul său. Prin intermediul Consulatului Greciei în România, el a fost informat despre refuzul ministerului din data de 11 aprilie 2002.

34. La data de 30 iunie 2002, reclamantul a trimis o adresă la Biroul pentru Străini, solicitând informații referitoare la temeiul legal al măsurii preventive luate împotriva sa și la legalitatea acesteia, în lumina dispozițiilor art. 29 alin. 1 lit. b) din noua Lege nr. 123/2001 privind regimul străinilor.

35. La data de 11 iulie 2002, autoritatea administrativă i-a comunicat, făcând referire la prima măsură preventivă, că fusese luată în temeiul art. 27 din Legea nr. 25/1969 și că prevederile noii Legi nr. 123/2001 nu i se puteau aplica, deoarece acestea nu reglementau faptele anterioare intrării sale în vigoare. De asemenea, aceasta l-a informat pe reclamant că măsura fusese luată pe o perioadă nedeterminată.

4. Prima procedură în contencios administrativ

36. În anul 2002, reclamantul a chemat în judecată în contencios administrativ, în fața Tribunalului Județean Constanța, Inspectoratul Județean de Poliție Constanța și a solicitat anularea măsurii preventive de obligare de a nu părăsi țara și, pe cale de consecință, radierea mențiunii „C” din pașaportul său. El a arătat că măsura preventivă fusese luată pentru o perioadă de 30 de zile, în temeiul Legii nr. 25/1969, care a fost abrogată de Legea nr. 123/2001. Or, conform acestei noi legi, orice măsură preventivă trebuia luată de un magistrat, în timp ce, în cazul său, măsura fusese luată de poliție, care nu oferea garanțiile cerute pentru un „magistrat”, în sensul legii mai sus menționate.

37. Prin sentința din data de 12 decembrie 2002, Tribunalul Județean Constanța a respins cererea reclamantului. În ceea ce privește competența de a decide asupra aplicării unei asemenea măsuri preventive, instanța a pus în evidență faptul că Legea nr. 25/1969, în vigoare la data luării măsurii, nu impunea ca măsura să fie luată de un magistrat. Legea nr. 123/2001, care prevede această cerință, nu putea fi aplicată faptelor cauzei fără a încălca principiul general al neretroactivității legii. Mai mult, instanța a constatat faptul că reclamantul nu dovedise că urmărirea penală desfășurată împotriva sa se încheiase sau că fusese achitat, conform dispozițiilor art. 30 lit. b) din Legea nr. 123/2001.

38. La data de 7 aprilie 2003, Curtea de Apel Constanța a confirmat în recurs această sentință.

5. A doua procedură derulată în fața instanțelor penale

39. La data de 10 decembrie 2003, reclamantul a introdus o nouă acțiune în fața Judecătoriei Constanța, având ca obiect radierea mențiunii „C”.

40. Prin hotărârea din data de 7 ianuarie 2004, instanța a respins acțiunea ca inadmisibilă, după ce a constatat că înscrierea măsurii în pașaportul reclamantului era un act administrativ și că, prin urmare, ea nu putea fi contestată decât în temeiul Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990.

6. A doua procedură în contencios administrativ

41. În anul 2004, reclamantul a solicitat anularea actului administrativ din data de 2 septembrie 1998, prin care departamentul pentru străini din cadrul Ministerului de Interne dispusese înscrierea mențiunii „C” în pașaportul său. De asemenea, el a solicitat daune materiale și morale.

42. La data de 26 februarie 2004, la cererea instanței, poliția a comunicat un document intitulat „punct de vedere“, în care a arătat că măsura preventivă luată împotriva reclamantului se întemeia pe instrucțiunile Ministerului de Interne nr. 555/1996, emise pentru aplicarea Decretului-lege nr. 10 din 8 ianuarie 1990 privind regimul pașapoartelor și al călătoriilor în străinătate și a art. 27 din Legea nr. 25/1969. Conform acestor instrucțiuni, poliția ar fi fost obligată să restrângă, pentru o perioadă de până la 7 zile, libertatea de circulație a străinului în privința căruia existau indicii că ar fi comis o faptă ce constituia o infracțiune, chiar și în lipsa aprobării procurorului sau a instanței.

43. Prin sentința din data de 29 martie 2004, Tribunalul Județean Neamț, Secția de contencios administrativ, a admis parțial cererile reclamantului. Acesta a dispus radierea mențiunii „C“ din pașaport, însă a respins cererea de acordare a daunelor materiale și morale.

Fragmentul relevant din această sentință are următorul conținut:

„Reclamantul nu se află în prezent sub puterea unui mandat emis de magistrat prin care magistratul să fi dispus vreo măsură de restrângere a libertății de circulație.

Termenul pentru care măsura administrativă de aplicare a ștampilei cu simbolul «C» a fost luată este în prezent expirat.

Restrângerea libertății de circulație nu poate fi dispusă decât de instanța de judecată, iar instanța penală nu a dispus nicio astfel de măsură, inculpatul fiind cercetat și judecat în prezent în stare de libertate.

Din motivele mai sus arătate, cererea reclamantului de desființare a actului administrativ cu nr. 454.281 din 2.09.1998 este întemeiată, instanța urmând a dispune admiterea acesteia.

Cu privire la daunele morale și materiale solicitate, instanța reține următoarele:

Reclamantul, după adoptarea măsurii administrative dispuse prin Adresa nr. 454.281 din 2.09.1998, nu a suferit prejudicii morale și materiale ca urmare a acestui act administrativ. Prejudiciile suferite sunt consecința faptelor penale pentru care a fost condamnat. Faptul că organele de poliție au efectuat cercetări nu poate fi de natură a atrage răspunderea materială sau morală a acestora, atât timp cât soluționarea cauzelor penale s-a făcut de instanța de judecată, și nu de poliție. Actul administrativ a fost legal emis la data întocmirii acestuia, iar soluția desființării acestuia nu atrage antrenarea răspunderii materiale sau morale a emitentului.

Pe cale de consecință, capătul de cerere referitor la daunele materiale și morale solicitate de reclamant urmează a fi respins.

44. Această sentință, rămasă definitivă, a fost executată la data de 10 iunie 2004, prin înscrierea literei „L“ în pașaportul reclamantului.”

II. Dreptul și practica internă pertinente

A. Constituția în vigoare la data faptelor

45. Prevederile relevante au următorul conținut:

ARTICOLUL 23 Libertatea individuală

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 24 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat emis de magistrat, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului, arestatul se poate plânde judecătorului, care

este obligat să se pronunțe prin hotărâre motivată. Prolungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut.

(7) Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

(8) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

(9) Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.”

ARTICOLUL 25

Libera circulație

„(1) Dreptul la libera circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept.

(2) Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară.”

B. Legea nr. 25 din 17 decembrie 1969 privind regimul străinilor

46. Prevederile relevante au următorul conținut:

ARTICOLUL 27

„1. Străinul învinuit sau inculpat într-un cauză penală nu poate părăsi țara decât numai după scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi penale, încetarea procesului penal sau achitare, iar în caz de condamnare, numai după executarea pedepsei.

2. În cazul în care condamnarea a fost pronunțată cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, străinul poate părăsi țara după ce hotărârea a rămas definitivă.

3. Străinul care nu are domiciliul în România și este învinuit sau inculpat într-o cauză penală poate părăsi țara chiar și fără îndeplinirea condițiilor prevăzute în alin. 1, dacă a depus cauțiunea prevăzută de lege. [...]”

ARTICOLUL 28

„În cazurile prevăzute la articolul 27, organele competente sau persoanele interesate vor înștiința Ministerul Afacerilor Interne despre obligațiile ce revin străinului, comunicând și actele doveditoare.”

47. Prin Decizia nr. 106 din data de 11 aprilie 2001, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a art. 27 din Legea nr. 25/1969. Curtea a statuat astfel:

„ [Curtea] constată că aceste dispoziții legale sunt neconstituționale în măsura în care restrângerea exercițiului dreptului la liberă circulație, prevăzut la art. 25 alin. (1) din Constituție, al străinului învinuit, inculpat sau condamnat într-o cauză penală nu se dispune de către un magistrat și nu se respectă prevederile art. 23 și 49 din Constituție.”

48. Legea nr. 25/1969 a fost abrogată prin Legea nr. 123 din 2 aprilie 2001, mai jos prezentată.

C. Instrucțiunile nr. 555 din data de 21 mai 1996 ale ministrului de interne privind modul de acțiune al unităților Ministerului de Interne pentru aplicarea dispozițiilor legale referitoare la restrângerea exercitării dreptului la libera circulație

49. Prevederile relevante au următorul conținut:

„Având în vedere prevederile articolelor 19, 25 și 49 din Constituția României, articolului 27 din Legea nr. 25/1969 privind regimul străinilor în România, precum și ale articolelor 16 și 18 din Decretul-Lege nr. 10/1990 privind regimul pașapoartelor și călătoriilor în străinătate,

În temeiul articolului 13 alin. 2 din Legea nr. 40/1990 privind organizarea și funcționarea Ministerului de Interne, emit următoarele:

Capitolul III

Nepermiterea ieșirii sau intrării din/în țară

ARTICOLUL 8

Punctele poliției de frontieră și punctele de mic trafic sau treceri simple asigurate de unitățile de grăniceri iau măsura nepermiterii ieșirii ori intrării în țară a unor persoane, în baza legii.

Împotriva cetățenilor români nu poate fi luată măsura nepermiterii intrării în țară.

ARTICOLUL 9

Luarea măsurii nepermiterii ieșirii ori intrării în țară, pe perioade limitate, a unor persoane, se solicită Direcției Generale a Poliției de Frontieră, pentru Străini, Probleme de Migrări și Pașapoarte, pentru punctele poliției de frontieră și Comandamentului Național al Grănicerilor pentru punctele de mic trafic și treceri simple.

Măsurile de la alineatul 1 asupra unor persoane (darea în consemn) se solicită prin adresă scrisă, aprobată, după caz, de:

- Subsecretarul de Stat, Șef al Inspectoratului General al Poliției și adjunctul acestuia;
- Șefii direcțiilor generale din Inspectoratul General al Poliției, respectiv a municipiului București sau înlocuitorii acestora la comandă;
- Șefii direcțiilor din Inspectoratul General al Poliției, din Direcția Generală de Poliție a municipiului București sau înlocuitorii acestora;
- Șefii inspectoratelor de poliție județene, locțiitorii acestora și șefii brigăzilor de poliție criminală și de ordine publică;
- Șefii inspectoratelor de poliție transporturi sau înlocuitorii acestora la comandă;
- Șeful Unității militare 0215, locțiitorii acestuia și șefii diviziunilor din structura unității.

Direcția Generală a Poliției de Frontieră, pentru Străini, Probleme de Migrări și Pașapoarte și Comandamentul Național al Grănicerilor pot lua măsura nepermiterii ieșirii ori intrării din țară a unor persoane pe baza prevederilor legale.

În cazuri urgente, organele de poliție pot solicita direct punctelor poliției de frontieră și punctelor de mic trafic și treceri simple, luarea măsurii nepermiterii ieșirii ori intrării din/în țară a unor persoane cu obligația de a raporta ulterior organului ierarhic pentru a hotărî cu privire la menținerea sau suspendarea măsurii. [...]

ARTICOLUL 12

Organele de poliție au obligația să prezinte formațiunilor de pașapoarte județene și a municipiului București documentele de trecere a frontierei aparținând cetățenilor străini care au comis fapte penale în timpul șederii în România și să solicite aplicarea în acestea a ștampilei cu litera «C» pentru a nu se permite ieșirea din țară a celor cercetați în stare de libertate.

La terminarea cercetărilor, în funcție de soluție, se va menține interdicția de ieșire din țară ori se va solicita formațiunilor de pașapoarte să aplice ștampila cu litera «L», ceea ce semnifică ridicarea interdicției de ieșire din țară.

Străinii care fac obiectul restricției de ieșire din țară prin aplicarea în pașaport (document de trecere a frontierei) a ștampilei cu litera «C» nu sunt supuși procedurii de instituire a consemnelor prevăzute în prezentele instrucțiuni.

La aplicarea ștampilei cu litera «C» și, respectiv, litera «L», formațiunile de pașapoarte județene și a municipiului București vor comunica datele de identificare ale străinilor în cauză Direcției Generale a Poliției de Frontieră, pentru Străini, Probleme de Migrare și Pașapoarte, pentru luarea în evidențele specifice.”

50. Aceste instrucțiuni, prevăzute cu mențiunea „secret“, nu au fost niciodată publicate.

D. Legea nr. 123 din 2 aprilie 2001 privind regimul străinilor în România (intrată în vigoare la data de 3 mai 2001)

51. Prevederile relevante au următorul conținut:

ARTICOLUL 29

„(1) Străinului nu i se permite ieșirea din țară în următoarele situații: [...]

b) este învinuit sau inculpat într-o cauză penală și magistratul dispune instituirea măsurii interdicției părăsirii localității în scopul bunei desfășurări a procesului penal, indiferent de faza în care acesta se află; [...].

(2) În situațiile prevăzute la lit. b) și c), măsura de a nu permite părăsirea țării va fi luată de organul competent din cadrul Ministerului de Interne numai în baza solicitării scrise a organelor de urmărire penală, a instanțelor judecătorești sau a organelor prevăzute de lege, care au atribuții de punere în executare a pedepsei închisorii.”

ARTICOLUL 30

„Străinul aflat în una dintre situațiile prevăzute la art. 29 poate ieși din țară dacă dovedește organului competent din cadrul Ministerului de Interne, cu documente emise de autoritățile competente, potrivit legii, că: [...]

b) s-a dispus neînceperea urmăririi penale, a fost scos de sub urmărire penală ori s-a dispus încetarea urmăririi penale, a fost achitat ori s-a dispus încetarea procesului penal; [...].”

52. Legea nr. 123/2001 a fost abrogată prin Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 194 din 27 decembrie 2002 de mai jos.

E. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194 din 12 decembrie 2002 privind regimul străinilor (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 955 din 27 decembrie 2002)

53. Prevederile relevante au următorul conținut:

ARTICOLUL 15

Nepermiterea ieșirii

„(1) Străinului nu i se permite ieșirea din țară în următoarele situații:

a) este învinuit sau inculpat într-o cauză penală și magistratul dispune instituirea măsurii interdicției de părăsire a localității sau a țării; [...].

(2) În situațiile prevăzute la alin. (1) măsura de a nu permite ieșirea de pe teritoriul României va fi luată de organul competent din cadrul Ministerului de Interne numai în baza solicitării scrise a procurorului, a instanțelor judecătorești și a organelor prevăzute de lege care au atribuții de punere în executare a pedepsei închisorii.

(3) În toate situațiile se vor preciza motivele pentru care se solicită măsura și, după caz, vor fi prezentate documentele doveditoare. [...].”

54. Această ordonanță de urgență a fost aprobată prin Legea nr. 357/2003 din data de 11 iulie 2003.

F. Codul de procedură penală, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 281 din data de 24 iunie 2003 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din data de 1 iulie 2003)

55. Prevederile relevante au următorul conținut:

ARTICOLUL 136

Scopul și categoriile măsurilor preventive

„În cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite [...] cu închisoare, pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală [...], se poate lua față de acesta una dintre următoarele măsuri preventive: [...]

c) obligarea de a nu părăsi țara; [...].

Măsurile prevăzute în alin. 1 lit. b) și c) se pot lua de procuror, în cursul urmăririi penale, sau de instanța de judecată, în cursul judecății.”

ARTICOLUL 145

Obligarea de a nu părăsi localitatea

„[...] În cursul urmăririi penale, durata măsurii prevăzute în alin. 1 nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită, în condițiile legii. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, în caz de necesitate și numai motivat. Prolungirea se dispune de instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile. [...]”

ARTICOLUL 145¹

Obligarea de a nu părăsi țara

„[...] Dispozițiile art. 145 se aplică în mod corespunzător și în cazul măsurii obligării de a nu părăsi țara. [...]”

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 2 § 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție

56. Reclamantul susține că prin înscrierea mențiunii „C” în pașaportul său, în vederea executării măsurii preventive de obligare de a nu părăsi țara, autoritățile i-au încălcat dreptul la libertatea de circulație, astfel cum este prevăzut de art. 2 din Protocolul nr. 4, care are următorul conținut:

„1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.

2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.

3. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

4. Drepturile recunoscute în paragraful 1 pot, de asemenea, în anumite zone determinate, să facă obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.”

A. Asupra admisibilității

57. Curtea reține faptul că cele două măsuri preventive de obligare de a nu părăsi țara au fost luate față de reclamant în cadrul a două proceduri penale distincte. Așadar, ele trebuie analizate separat.

1. *Măsura preventivă din data de 20 februarie 1998*

58. Încă de la început, Curtea reține faptul că nelegalitatea primei măsuri a fost confirmată prin hotărârea definitivă din data de 28 august 1998 a Judecătorei Constanța. Având în vedere faptul că cererea a fost introdusă la data de 4 iunie 2002, adică după mai mult de 6 luni, rezultă că acest capăt de cerere este tardiv și trebuie respins în baza dispozițiilor art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

2. Măsura preventivă din data de 2 septembrie 1998

59. În ceea ce privește această a doua măsură preventivă, Curtea constată că cererea reclamantului nu este vădit neîntemeiată, în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Mai mult, Curtea constată că această parte a cererii nu este lovită de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, declară admisibil acest capăt de cerere.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

60. Guvernul nu contestă faptul că, în cauză, măsurile preventive luate împotriva reclamantului reprezintă o ingerință în libertatea sa de circulație. Potrivit Guvernului, aceste măsuri aveau un temei legal în dreptul român, și anume dispozițiile Legii nr. 25/1996 privind regimul străinilor. Această lege era accesibilă, deoarece era publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I. Guvernul apreciază că această lege îndeplinea și cerințele de previzibilitate, în special în ceea ce privește cea de-a doua măsură, având în vedere faptul că reclamantul făcuse deja obiectul unei prime restricții. În ceea ce privește instrucțiunile Ministerului de Interne la care poliția face trimitere în „punctul de vedere” din data de 26 februarie 2004, Guvernul consideră că nu este vorba decât de instrucțiuni de ordin procedural pentru uzul intern al poliției.

De asemenea, Guvernul apreciază că măsurile luate de poliție erau „necesare într-o societate democratică”.

În primul rând, acestea urmăreau scopul legitim al păstrării ordinii publice și pe cel al prevenirii săvârșirii de infracțiuni.

În fine, Guvernul consideră că aceste măsuri au fost proporționale cu scopul urmărit. Astfel, acesta arată că restrângerea libertății de circulație nu a durat decât 6 ani, că probele aflate în dosarele penale justificau aceste măsuri și că autoritățile naționale au oferit justificări pentru luarea acestor măsuri.

61. Reclamantul contestă argumentele Guvernului. Acesta arată că măsurile preventive au fost luate împotriva sa din ordinul poliției, deși Codul de procedură penală în vigoare la momentul la care au fost luate aceste măsuri prevedea necesitatea existenței unui ordin al procurorului sau a unei hotărâri judecătorești. Mai mult, reclamantul susține că nicio măsură preventivă nu putea depăși 30 de zile, în timp ce măsurile luate în privința sa s-au întins pe o perioadă de circa 6 ani.

În fine, reclamantul subliniază faptul că Judecătoria Constanța, prin sentința sa din data de 28 august 1998, și Tribunalul Județean Neamț, prin decizia sa din data de 29 martie 2004, au constatat nelegalitatea măsurilor preventive.

2. Aprecierea Curții

a) Principiile care se desprind din jurisprudența Curții

62. Curtea reamintește faptul că dreptul la libera circulație, astfel cum este recunoscut în paragrafele 1 și 2 ale art. 2 din Protocolul nr. 4, are ca scop asigurarea libertății de circulație, drept garantat oricărei persoane de a circula în cadrul teritoriului în care se află, precum și de a-l părăsi; acest fapt implică dreptul de a merge într-o țară la alegerea sa, în care ar putea primi autorizația de a intra (vezi, *mutatis mutandis*, *Peltonen împotriva Finlandei*, decizia Comisiei din data de 20 februarie 1995, D.R. 80-A, p. 43, § 1). Rezultă că libertatea de circulație impune interdicția oricărei măsuri susceptibile de a aduce atingere acestui drept sau de a-i restrânge exercitarea, din moment ce nu răspunde cerinței de a

reprezenta o măsură ce ar putea fi considerată „necesară într-o societate democratică“, care să urmărească scopurile legitime prevăzute în paragraful 3 al articolului menționat anterior.

63. Astfel, Curtea consideră că măsura prin care o persoană este depozitată de un document de călătorie, de exemplu pașaportul, reprezintă, fără îndoială, o ingerință în exercitarea libertății de circulație (*Baumann împotriva Franței*, hotărârea din data de 22 mai 2001 nr. 33.592/96, § 62, CEDO 2001-V).

b) Aplicarea în cauză a principiilor generale

64. Curtea observă că, deși reclamantul nu a fost depozitat de pașaportul său (vezi, *a contrario*, *Baumann*, citată mai sus), el nu s-a putut folosi de acest document de călătorie care, dacă ar fi fost cazul, i-ar fi permis să părăsească teritoriul României. Așadar, Curtea apreciază că reclamantul a suferit o restrângere a exercițiului dreptului său la libertatea de circulație, ceea ce reprezintă o ingerință în sensul art. 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție (vezi, *mutatis mutandis*, *Guzzardi împotriva Italiei*, hotărârea din data de 6 noiembrie 1980, seria A nr. 39, p. 33, § 92, *Raimondo împotriva Italiei*, hotărârea din data de 22 februarie 1994, seria A nr. 281-1, p. 19, § 39, și *Labita împotriva Italiei*, 6 aprilie 2000, nr. 6.772/95, p. 38-39, § 193).

65. Rămâne de văzut dacă această restrângere era „prevăzută de lege“ și constituia o „măsură necesară într-o societate democratică“.

66. Curtea reamintește jurisprudența sa constantă, conform căreia expresia „prevăzută de lege“ impune ca măsura incriminată să aibă un temei în dreptul intern, însă vizează, de asemenea, calitatea legii în cauză: aceasta trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale (*Rotaru împotriva României* [MC], hotărârea din data de 4 mai 2000, nr. 28.341/95, § 52, CEDO 2000-V). Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului [vezi *Olsson împotriva Suediei* (nr. 1), hotărârea din data de 24 martie 1988, seria A nr. 130, § 61]. În plus, nu putem considera drept „lege“ decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita; apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el trebuie să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă.

67. Curtea apreciază că trebuie analizată „calitatea“ normelor juridice invocate în cauză, cercetând în special dacă dreptul intern stabilea cu suficientă precizie condițiile în care măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara putea fi dispusă.

68. Încă de la început, Curtea constată exprimarea vagă din art. 27 din Legea nr. 25/1969, în temeiul căruia a fost luată măsura preventivă. Acest articol se limitează la a stipula că străinul, învinuit sau inculpat într-un proces penal, nu poate părăsi țara decât după încetarea urmăririi penale sau după achitarea sa ori, în caz de condamnare, după executarea pedepsei.

În primul rând, nu există nicio mențiune cu privire la autoritatea abilitată să dispună o asemenea măsură. Este adevărat că Guvernul a prezentat Instrucțiunile Ministerului de Interne nr. 555/1996, care completează Legea nr. 25/1969, dar acestea indicau numai persoanele abilitate să execute astfel de măsuri și pe cele care trebuiau să le aprobe. Or, se pare că aceste instrucțiuni interne erau prevăzute cu mențiunea „secret“ și nu au fost publicate în Monitorul Oficial al României.

69. Curtea mai observă că, deși art. 27 din lege abilitază autoritățile competente să autorizeze o ingerință în libertatea de circulație a străinilor, motivul unei asemenea ingerințe nu este definit cu suficientă precizie (*Rotaru*, citată mai sus, § 58).

70. De asemenea, Curtea trebuie să se asigure că există garanții adecvate și suficiente împotriva abuzurilor autorităților. Aceasta reamintește că, în cauzele referitoare la sistemele de supraveghere secretă, analizate din perspectiva art. 8 din Convenție, s-a decis că asemenea sisteme trebuie să cuprindă garanții stabilite prin lege, care sunt aplicabile controlului activităților serviciilor interesate. Procedurile de control trebuie să respecte, cât mai fidel posibil, valorile unei societăți democratice, în special supremația dreptului, la care se referă în mod expres preambulul Convenției. Aceasta implică, printre altele, ca o ingerință a organelor executivului în drepturile persoanei să fie supusă unui control eficient, care trebuie să implice în mod normal, cel puțin în ultimă instanță, puterea judiciară, deoarece aceasta oferă cele mai bune garanții de independență, imparțialitate și procedură conformă cu legea (*Klass și alții împotriva Germaniei*, hotărârea din data de 6 septembrie 1978, seria A nr. 28, p. 25-26, § 55). Acest raționament ar putea fi aplicat, *mutadis mutandis*, în cazul art. 2 din Protocolul nr. 4, având în vedere strânsa legătură dintre acest ultim articol și art. 8 din Convenție (vezi în acest sens *İletmiş împotriva Turciei*, 6 decembrie 2005, nr. 29.871/96, § 50).

71. În cazul de față, Curtea constată că procedura de aplicare a măsurii preventive de obligare de a nu părăsi țara nu oferă astfel de garanții, Legea nr. 25/1969 neprevăzând nicio procedură de control, nici în momentul luării măsurii, nici ulterior. De altfel, toate demersurile reclamantului care vizau revocarea măsurii preventive (cereri introduse la Ministerul de Interne, contestații în fața instanțelor penale sau în contencios administrativ) au fost respinse, deoarece reclamantul s-a aflat în imposibilitatea de a face dovada că urmărirea penală îndreptată împotriva să se încheiasse sau că fusese achitat. În realitate, este vorba de o măsură automată, aplicată pentru o perioadă nedeterminată, ceea ce încalcă drepturile persoanei (vezi *Riener împotriva Bulgariei*, 23 mai 2006, nr. 46.343/99, § 121, *Luordo împotriva Italiei*, 17 iulie 2003, nr. 32.190/96, § 96, și *İletmiş*, citată mai sus, § 47).

72. Prin urmare, Curtea apreciază că dreptul intern nu reglementează suficient de clar întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv.

73. La toate acestea se adaugă faptul că art. 27 din Legea nr. 25/1969 a fost declarat neconstituțional printr-o decizie a Curții Constituționale din data de 11 aprilie 2001 și modificat ulterior prin Legea nr. 123/2001, pentru a se asigura conformitatea cu Constituția. În acest sens, s-a prevăzut că orice măsură preventivă de obligare de a nu părăsi țara trebuie luată de un magistrat (art. 29 din Legea nr. 123/2001).

74. Or, având în vedere faptul că, în cauza de față, măsura preventivă a fost dispusă de organele de poliție, reiese că, cel puțin începând cu data de 11 aprilie 2001, aceasta nu era în conformitate cu legislația națională în vigoare, inclusiv cu Constituția.

75. Mai mult, Curtea reamintește că este în primul rând de datoria autorităților naționale și mai ales de cea a instanțelor să interpreteze și să aplice dreptul intern (*Kopp împotriva Elveției*, hotărârea din 25 martie 1998, Culegere de hotărâri și decizii 1998-II, p. 541, § 59).

76. În această privință, Curtea constată că, prin sentința rămasă definitivă din data de 29 martie 2004, Tribunalul Județean Neamț a revocat măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara luată împotriva reclamantului. Instanța a constatat că reclamantul nu se afla sub incidența niciunei măsuri preventive restrictive de libertate luate de un magistrat. Totuși, tribunalul nu a acordat nicio reparație pentru prejudiciul suferit de persoana interesată ca urmare a prelungirii nelegale a măsurii preventive. Mai mult, Guvernul nu a susținut deloc faptul că reclamantul ar fi putut folosi o altă cale de atac internă pentru a fi despăgubit (*Vito Sante Santoro împotriva Italiei*, nr. 36.681/97, § 45, CEDO 2004-VI).

77. În temeiul celor de mai sus, Curtea concluzionează că, în perioada 2 septembrie 1998-10 iunie 2004, dată la care autoritățile au revocat măsura preventivă, atingerea adusă libertății de circulație a reclamantului nu era „prevăzută de lege“.

78. Luând în considerare această constatare, Curtea apreciază că nu este necesar să mai continue analiza capătului de cerere al reclamantului pentru a cerceta dacă ingerința urmărea un „scop legitim“ și dacă era „necesară într-o societate democratică“.

79. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție.

II. Asupra pretensei încălcări a articolului 6 § 2 din Convenție

80. Reclamantul se plânge și de faptul că autoritățile nu și-au respectat obligația de a analiza din oficiu legalitatea și oportunitatea măsurii preventive luate împotriva sa. Acesta invocă art. 6 § 2 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.”

81. Guvernul contestă susținerile reclamantului.

A. Asupra admisibilității

82. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit neîntemeiat, în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Mai mult, Curtea constată că acesta nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, îl declară admisibil.

B. Asupra fondului

83. Având în vedere concluziile sale referitoare la art. 2 din Protocolul nr. 4 (paragrafele 64-79 de mai sus), Curtea apreciază că nu este cazul să analizeze dacă, în cauză, a avut loc încălcarea acestei dispoziții.

III. Asupra pretensei încălcări a art. 3 din Convenție

84. Reclamantul denunță condițiile degradante de detenție din clădirea Poliției din municipiul Constanța și din penitenciarul de la Poarta Albă. El invocă dispozițiile art. 3 din Convenție.

85. Încă de la început, Curtea constată că acest capăt de cerere a fost prezentat prima dată de reclamant în observațiile sale din data de 21 martie 2006, deși acesta fusese pus în libertate la data de 19 iulie 2000. Prin urmare, Curtea trebuie să stabilească dacă, în speță, reclamantul a respectat termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 din Convenție.

86. Curtea reamintește faptul că regula celor 6 luni are ca obiect să asigure securitatea juridică și să vegheze la analizarea într-un termen rezonabil a cauzelor litigioase referitoare la Convenție. Mai mult, această regulă urmărește protejarea autorităților și a altor persoane vizate de procedură împotriva incertitudinii care le-ar afecta prin trecerea prelungită a timpului. Cu toate acestea, Curtea observă că, în mod excepțional, acest principiu poate fi reconsiderat atunci când un reclamant folosește o cale de recurs internă și nu are cunoștință decât mai târziu sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de împrejurările care fac ca această cale de atac să fie ineficientă. Într-un astfel de caz, termenul de 6 luni se poate calcula începând din momentul în care reclamantul are cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de aceste împrejurări [vezi *Sakık și Seyrek împotriva Turciei* (dec.), nr. 40.076/98, 29 iunie 1999]. În lipsa unei căi de recurs sau atunci când căile de drept disponibile sunt considerate ineficiente, termenul de 6 luni începe să curgă, în principiu, de la data la care actul contestat a fost realizat [*Hazar împotriva Turciei* (dec.), nr. 62.566/00, 10 ianuarie 2002].

87. În cauza de față, Curtea observă că reclamantul nu a folosit nicio cale de recurs intern pentru a invoca în cadrul sistemului național, cel puțin în esență, încălcarea art. 3 din Convenție. Prin urmare, termenul de 6 luni începe să curgă de la data punerii în libertate a reclamantului, adică de la data de 19 iulie 2000. Deoarece reclamantul a formulat pentru prima dată cererea întemeiată pe condițiile degradante de detenție la data de 21 martie 2006, acesta nu a respectat termenul de 6 luni.

88. Rezultă că acest capăt de cerere este tardiv și trebuie respins în temeiul art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

IV. Asupra pretensei încălcări a art. 5 §§ 1 și 3 din Convenție

89. Reclamantul susține că au existat mai multe încălcări ale art. 5 din Convenție, pe care Curtea înțelege să le analizeze separat. Art. 5 prevede următoarele în părțile sale relevante:

„ 1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare. [...]

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare [...].”

A. Măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara

90. În primul rând, reclamantul se plânge cu privire la faptul că măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara reprezintă, în egală măsură, o încălcare a art. 5 § 1 din Convenție.

91. Curtea reamintește că, proclamând „dreptul la libertate“, paragraful 1 al art. 5 vizează libertatea fizică a persoanei; scopul său este acela de a garanta ca nimeni să nu fie lipsit de acest drept în mod arbitrar. Textul nu se referă la simplele restrângeri ale libertății de circulație; acestea se supun prevederilor art. 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție. Pentru a stabili dacă o persoană este „privată de libertate“ în sensul art. 5, trebuie să se pornească de la situația sa concretă și să se ia în considerare un ansamblu de criterii, cum sunt tipul, durata, efectele și modalitățile de executare a măsurii respective (*Engel și alții*, hotărârea din data de 8 iunie 1976, seria A nr. 22, p. 24, §§ 58-59). Între privarea de libertate și restrângerea libertății nu există decât o diferență de grad sau de intensitate, nu de natură sau de esență. Includerea într-una sau alta dintre aceste categorii se dovedește a fi uneori dificilă, deoarece, în anumite cazuri marginale, este vorba de o pură problemă de apreciere (*Guzzardi împotriva Italiei*, hotărârea din data de 6 noiembrie 1980, seria A nr. 39, p. 17-19, § 93).

92. În cauza de față, Curtea constată că reclamantul nu pretinde că ar fi avut loc o ingerință în libertatea sa fizică, ci o ingerință în libertatea de deplasare. Prin urmare, art. 5 din Convenție nu se poate aplica în speță.

93. Rezultă că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu prevederile Convenției, în sensul art. 35 § 3 și trebuie respins în temeiul art. 35 § 4.

B. Punerea în libertate sub control judiciar

94. În al doilea rând, în observațiile sale din data de 21 martie 2006 reclamantul afirmă că refuzul instanțelor de a-i admite cererile de punere în libertate sub control judiciar încalcă dispozițiile art. 5 din Convenție.

95. Curtea reține că ultima cerere a reclamantului ce viza punerea sa în libertate sub control judiciar datează din data de 14 februarie 2000 și că el a fost pus în libertate la data de 19 iulie 2000. Or, capătul de cerere a fost formulat la data de 21 martie 2006, adică după mai mult de 6 luni.

96. Rezultă că acest capăt de cerere este tardiv și trebuie respins conform art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

C. Măsura arestării preventive luată de un procuror

97. În fine, în observațiile sale din data de 21 martie 2006 reclamantul apreciază că măsura arestării preventive a fost luată de un procuror care nu îndeplinea exigențele pe care le impune noțiunea de „magistrat“, în sensul art. 5 § 3 din Convenție. Acesta face trimitere la cauzele *Vasilescu împotriva României* și *Pantea împotriva României* și pune în evidență faptul că procurorul este un magistrat din cadrul Ministerului Public, subordonat în primul rând procurorului general, apoi ministrului justiției, neîndeplinind cerința de independență față de Executiv.

98. Fără a încerca să descopere când reclamantul a fost prezentat în fața unui judecător pentru prima dată după arestarea sa, Curtea observă că acesta a fost condamnat în primă instanță la data de 8 iunie 2000 de Tribunalul Județean Constanța și că a fost pus în libertate la data de 19 iulie 2000. Or, capătul de cerere întemeiat pe art. 5 § 3 din Convenție a fost formulat de reclamant la data de 21 martie 2006, adică după mai mult de 6 luni.

99. Rezultă că acest capăt de cerere este tardiv și trebuie respins, conform dispozițiilor art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

V. Asupra pretenției încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1

100. În fine, reclamantul se plânge cu privire la faptul că autoritățile abilitate să instrumenteze urmărirea penală îndreptată împotriva sa nu i-au restituit documentele confiscate în anul 1998 și care aparțineau celor două societăți comerciale al căror director general era. În acest sens, invocă dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1.

101. Curtea nu consideră necesar să se pronunțe asupra chestiunii dacă reclamantul poate pretinde, în nume propriu, că este victima confiscării documentelor celor două societăți, deoarece capătul de cerere trebuie respins ca vădit neîntemeiat. Într-adevăr, confiscarea de documente în cadrul unei proceduri penale constituie o reglementare a modului de folosire a bunurilor în conformitate cu interesul general [*D'Acquisto împotriva Italiei* (dec.), nr. 30.375/96, 7 octombrie 1999]. Această procedură este prevăzută de Codul de procedură penală.

102. Conform jurisprudenței bine stabilite a Curții, al doilea alineat al art. 1 trebuie interpretat prin prisma principiului enunțat în prima frază a articolului. Prin urmare, orice ingerință trebuie să mențină un „just echilibru“ între cerințele de interes general ale comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale persoanei. Preocuparea pentru asigurarea acestui echilibru se reflectă în structura art. 1 în întregime, inclusiv în cel de-al doilea alineat al său; prin urmare, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit. Pe de altă parte, părțile contractante sunt, în principiu, singurele în măsură să judece necesitatea de a reglementa folosirea bunurilor, cu condiția ca această reglementare să nu fie disproporționată față de scopul său. Or, măsura confiscării a respectat prevederile Codului de procedură penală (*Air Canada împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, hotărârea din data de 5 mai 1995, seria A nr. 316-A, p. 17, § 40). Mai mult, Curtea observă că reclamantul nu a declanșat nicio procedură pentru restituirea documentelor, în timp ce Codul de procedură penală permite

introducerea unei plângeri pentru a contesta măsurile luate și actele efectuate în timpul urmăririi penale.

103. Rezultă că acest capăt de cerere este vădit nefondat și trebuie respins, în temeiul art. 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

VI. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

104. Conform art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

1. Prejudiciul material

105. Reclamantul solicită suma de 5.156.764 euro (EUR) cu titlu de daune materiale și morale pentru acoperirea prejudiciului pe care l-a suferit, sumă pe care o detaliază astfel:

a) 598.330 euro (EUR) reprezentând prețul pe care o societate al cărei director general era l-a plătit în virtutea unui contract încheiat cu Compania Națională Maritimă Română Navrom, la data de 14 martie 1994;

b) 1.351.203 euro (EUR) reprezentând suma pe care societatea citată mai sus a plătit-o pentru noile angajamente contractuale cu compania maritimă română;

c) 408.351 euro (EUR) reprezentând remunerația pentru gestionarea a 5 vase maritime pe care o societate al cărei director general era trebuia să o încaseze pentru un contract încheiat cu o societate comercială libaneză;

d) 2.798.880 euro (EUR) reprezentând pierderea de venituri pe care o societate comercială senegaleză, al cărei director general este, ar fi obținut-o prin exploatarea celor două pescadoare.

106. Reclamantul apreciază că aceste pierderi sunt datorate restrângerii libertății sale de circulație, arestării sale preventive, precum și confiscării documentelor celor două societăți comerciale române al căror director general era. În ceea ce privește sumele avansate în favoarea companiei maritime române, el susține că indisponibilitatea documentelor confiscate de organele de poliție a determinat ineficiența procedurii de arbitraj declanșate la Curtea de Arbitraj din Londra, în vederea recuperării acestor sume. Mai mult, el nu a putut participa la procedura de lichidare a companiei naționale române, care a început în 1999.

107. În măsura în care prejudiciile arătate de reclamant constituie rezultatul luării măsurii arestării preventive și al confiscării documentelor ce aparțineau societăților comerciale al căror director general era, Guvernul apreciază că instanța europeană nu poate acorda despăgubiri, având în vedere faptul că nu a fost invitat să se pronunțe asupra admisibilității și temeiniciei capetelor de cerere întemeiate pe aceste fapte.

În ceea ce privește măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara, Guvernul arată că reclamantul nu a prezentat dovada legăturii de cauzalitate dintre măsura incriminată și așa-zisele daune materiale suferite de societățile comerciale. Mai mult, reclamantul nu poate solicita repararea prejudiciilor suferite de persoane juridice, deoarece cererea de față a fost introdusă în numele reclamantului, și nu al acestor societăți comerciale, astfel încât ele nu pot pretinde că sunt victimele unei încălcări a Convenției.

108. Curtea constată că măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara nu l-a împiedicat pe reclamant să desfășoare o activitate profesională. Prin urmare, Curtea concluzionează că nu există o legătură de cauzalitate între încălcarea Convenției constatată și prejudiciul material pretins, respingând cererile reclamantului în această privință (*Vito Sante Santoro*, citată mai sus, § 64).

2. Prejudiciul moral

109. Reclamantul solicită, de asemenea, suma de 508.016 euro (EUR), cu titlu de daune morale pe care le-ar fi suferit, sumă pe care o detaliază astfel:

a) 500.000 euro (EUR) drept reparație a prejudiciului moral suferit în urma arestării preventive și a torturii fizice la care a fost expus în această perioadă, precum și ca urmare a măsurii de restrângere a libertății sale de circulație. Reclamantul mai arată că a fost revocat din funcția de consul al Senegalului în România datorită lipsei de credibilitate și onorabilitate, ca urmare a faptelor prezentate mai sus.

b) 8.016 euro (EUR) reprezentând costul șederii sale în România pentru o perioadă de 4 ani.

110. În primul rând, Guvernul consideră că reclamantul nu a făcut dovada legăturii de cauzalitate dintre încălcările Convenției susținute și prejudiciul moral. În al doilea rând, Guvernul apreciază că suma de 500.000 euro este exorbitantă și face trimitere în acest sens la jurisprudența Curții (*Baumann împotriva Franței, Labita împotriva Italiei, Lavents împotriva Letoniei, Freimanis și Lidums împotriva Letoniei, Diamantides împotriva Greciei, Y.B. și alții împotriva Turciei*).

În ceea ce privește suma de 8.016 EUR, Guvernul consideră că este vorba de un eventual prejudiciu material, și nu moral, cum îl descrie reclamantul. De asemenea, remarcă faptul că reclamantul nu a dovedit legătura de cauzalitate dintre încălcările prevederilor Convenției invocate și plata chiriei în România timp de 4 ani. Guvernul apreciază că reclamantul ar fi plătit oricum chirie pentru locuința sa, indiferent că ar fi fost în România sau în altă parte. Pe de altă parte, cuantumul chiriei plătite în România este cu siguranță mai mic decât cel pe care l-ar fi plătit în Grecia.

În fine, în opinia Guvernului, constatarea încălcării Convenției ar constitui în sine o reparație suficientă a prejudiciului moral.

111. Curtea constată că temeiul pentru acordarea reparației echitabile constă în faptul că reclamantul nu a putut părăsi teritoriul român. În ceea ce privește suma de 8.016 EUR, Curtea constată că este vorba de un prejudiciu material pe care reclamantul îl invocă, dar că nu poate specula asupra a ceea ce ar fi făcut reclamantul dacă nu i s-ar fi interzis să părăsească teritoriul românesc. În plus, reclamantul a locuit în România înainte de luarea măsurii de interdicție și a continuat să locuiască acolo după revocarea acestei măsuri (*Riener împotriva Bulgariei*, nr. 46.343/99, § 163, 23 mai 2006). Totuși, Curtea admite că reclamantul trebuie să fi suferit un prejudiciu moral ca urmare a încălcării art. 2 din Protocolul nr. 4, care nu este compensat suficient prin constatarea încălcării. Ținând cont de împrejurările cauzei și statuând în echitate, conform art. 41, Curtea decide să-i acorde suma de 5.000 EUR.

B. Cheltuieli de judecată

112. Reclamantul solicită, de asemenea, suma de 2.718 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată suportate în fața instanțelor interne și suma de 10.000 EUR pentru cele efectuate în fața Curții.

113. În ceea ce privește cheltuielile cu procedura în fața instanțelor interne, Guvernul consideră că reclamantul nu a dovedit legătura dintre chitanțele trimise la Curte și procedurile interne aferente cauzei de față, deoarece aceste documente nu precizează procedurile pentru care a fost plătit onorariul avocațial. În ceea ce privește cheltuielile suportate în fața Curții, Guvernul consideră că sunt exorbitante (*Sabou și Pîrcalab împotriva României*, nr. 46.572/99, §§ 65-67, 28 septembrie 2004) și că reclamantul nu a depus la dosar copia contractelor de asistență judiciară și o listă recapitulativă a orelor de lucru ale avocaților.

114. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care li s-a stabilit realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil. În cauza de față, ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de

criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabilă suma de 7.000 EUR pentru toate cheltuielile legate de procedura națională și pentru procedura în fața Curții, pe care o acordă reclamantului.

C. Dobânzi moratorii

115. Curtea consideră necesar ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 2 din Protocolul nr. 4, referitor la măsura preventivă din data de 2 septembrie 1998, și pe art. 6 § 2 din Convenție și inadmisibilă în rest;

2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 4;

3. hotărăște că nu este cazul să analizeze pe fond capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 2 din Convenție;

4. hotărăște:

a) ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform dispozițiilor art. 44 § 2 din Convenție, sumele de mai jos, ce vor fi convertite în lei românești, la rata de schimb valabilă la data plății:

(i) 5.000 EUR (cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;

(ii) 7.000 EUR (șapte mii euro) cu titlu de cheltuieli de judecată;

(iii) orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit pentru sumele mai sus menționate;

b) ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 25 ianuarie 2007, în aplicarea art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Boštjan M. Zupančič, Fatoş Araci,

președinte

grefier adjunct